

Denne anmeldelse er skrevet ud fra et "koncept, hvor psykologer anmelder skønlitteratur (set med psykologens blik)", som det hed i den meget venlige invitation fra redaktøren til at anmelde Maja Lucas' bog *Mor – En historie om blodet*. Selvfølgelig, tænkte jeg. God idé.

Men hvad vil det egentlig sige? Der har været mange tidligere eksempler på, hvordan især psykoanalysen har været brugt som en psykologisk måde at læse skønlitteratur på – og det ikke altid til gavn og oplysning eller større udbytte af den anmeldte litteratur. Der er også andre psykologiske indfaldsvinkler. Men er det overhovedet en god idé at bruge psykologi på den måde? Jeg tvivler – men kaster mig ud i det:

På side 26 skriver forfatteren: "Måske har jeg bare en fødselsdepression". Efter at have haft flere hundrede kvinder (og mænd) i behandling og efter at have forsket i lidelsen i over 30 år vil mit svar være: ja, absolut. *Mor* af Maja Lucas er den roman, jeg har læst, der mest kontant og direkte og nådesløst beskriver tanker og følelser hos en person med fødselsdepression.

Bogen er skrevet i en meget stram og velfungerende prosa i små afsnit, næsten som journalnotater. At læse teksten er for mig som at læse udskrift af utallige samtaleforløb med mennesker med fødselsdepressioner. Der er de overvældende følelser af tyngende ansvar og bundethed. Der er oplevelsen af forældreskabets irreversible uigenkaldelighed. Der er den dobbelte, smertefulde oplevelse af selv at føle sig forladt inden i og samtidig føle sorg over ikke at kunne knytte sig til barnet. Der er alle de vrede tanker om at barnet er ondt eller et onde – "Pigen føles som en sygdom, der skal overstås". Der er oplevelsen af, at barnet græder hele tiden, og at det er besværligt og krævende. Der er ubændig vrede og irritabilitet i forhold til barnet. Der er aggressionerne mod partneren, 'faren'.

Og der er kærligheden på afstand: "Når hun ser billeder af pigen, bliver hun opfyldt af de varmeste, kærligste følelser". Så er hun til at holde ud, måske ligefrem elske – men kun når hun ikke vil noget, kræver noget eller siger noget eller græder, som er det der karakteriserer barnet mest i moderens øjne.

I det hele taget er der meget afstand og fravær i bogen. Det hedder 'moren', 'faren' og 'pigen' – ubestemmelige væsner med afstand og tåge imellem sig. Fx efter at moderen har været ude at rejse et par dage: "Da hun kommer hjem næste aften, sidder pigen på stuegulvet og leger med legoklodser. Hun kigger kort op, da moderen kommer ind, og fortsætter med at lege". Efter moderens kontaktforsøg smiler pigen til sidst, "men moren er smertelig bevidst om, at hun egentlig ikke vil have, hun tør for meget op". Sådan løber afstand, undgående relationsformer, forladthed, savn, smerte og ambivalens hele tiden som en tyk, sort strøm igennem hele bogen.

Trods enkelte små nære øjeblikke og forsøg på tilnærmelser fra både mor og barns side, er der ikke meget håb. Det skal ikke røbes, hvordan den ender. Bogen er gribende, smertefuld og forstemmende at læse, men måske kan det give nogle trøst at se, at andre kan have det så svært med forældreskabet. Men en vej eller tro på, at alt nok skal blive godt, det er der ikke.

Set fra en psykolog-behandlers synsvinkel kunne der dog også have været en anden slutning.

Af Svend Aage Madsen, Chefpsykolog, Rigshospitalet

